

เศรษฐกิจยุคใหม่หลัง COVID-19 (New Normal)

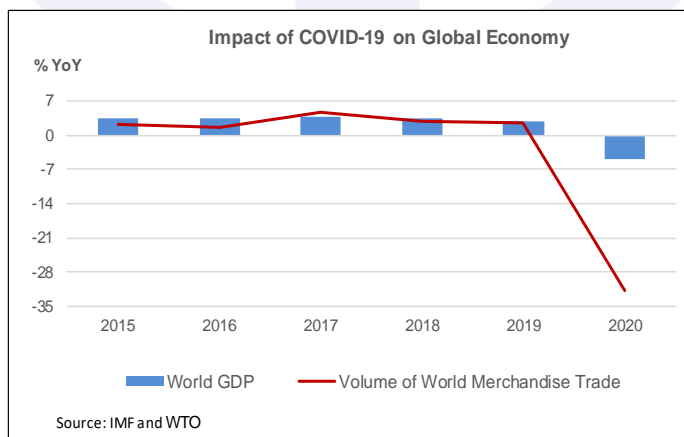
New Normal ไม่ใช่เรื่องใหม่ เป็นแนวคิดที่การพัฒนาเทคโนโลยีจะเป็นปัจจัยหลักในการเปลี่ยนบริบทโลก โดยปรากฏชัดขึ้นเมื่อมีการพัฒนาอินเทอร์เน็ต ซึ่งเชื่อมโลกเข้าด้วยกัน และต่อมามีความสำคัญมากขึ้น เมื่อมีการพัฒนาสื่อสังคมออนไลน์ (Social Application) ระบบอัตโนมัติและหุ่นยนต์ คลาวด์คอมพิวติ้ง (Cloud Computing) ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence) และบล็อกเชน (Blockchain)

ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เป็นไปอย่างต่อเนื่องและรวดเร็ว ผสมกับความคิดสร้างสรรค์ ได้เป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างมูลค่าเพิ่มในธุรกรรมทางเศรษฐกิจแทบทุกแขนง เนื่องจากมีความสามารถสูงในการเพิ่มประสิทธิภาพทั้งในด้านความเร็ว ความสะดวกตัว ความแม่นยำ และการลดต้นทุน ซึ่งจะมีบทบาทมากขึ้นที่จะนำมาใช้แทนการผลิตแบบเดิม ๆ ที่ใช้ทรัพยากรและแรงงานจำนวนมาก

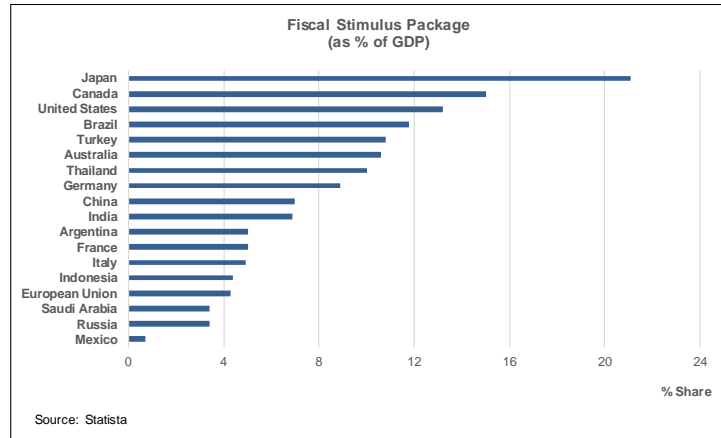
โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 (Coronavirus Disease 2019: COVID-19) เป็นโรคใหม่ ที่เกิดขึ้นครั้งแรกในจีนที่มณฑล Wuhan ในช่วงปลายเดือน ธ.ค. 62 ได้แพร่ระบาดไปทั่วโลกกว่า 216 ประเทศ ผู้ติดเชื้อสะสม 27.48 ล้านคน ผู้ติดเชื้อใหม่ 2.18 แสนคน และผู้เสียชีวิต 8.94 แสนคน โดยไทยอยู่ในอันดับที่ 123 (World Health Organization, ณ วันที่ 9 ก.ย. 63) ซึ่งส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจเกิดวิกฤตซ้อนวิกฤต คือ วิกฤตด้านสุขภาพ (Health Crisis) และวิกฤตเศรษฐกิจ แต่ในทางกลับกัน เป็นตัวเร่งสำคัญให้เกิดการใช้เทคโนโลยีอย่างกว้างขวาง เพื่อหลีกเลี่ยงการติดเชื้อจากการสัมผัส จนกลายเป็นความจำเป็น และความคุ้นเคยในชีวิตประจำวันในที่สุด

COVID-19: เชื้อร้ายสู่วิกฤตโลก

- **เศรษฐกิจโลกหยุดชะงักทันที** การระบาดอย่างรวดเร็วและรุนแรงของ COVID-19 ทำให้หลายประเทศใช้มาตรการปิดประเทศ (The Great Lockdown) รวมถึงไทย ซึ่งส่งผลกระทบต่อทุกภาคส่วนเศรษฐกิจ ที่หนักสุด คือ การท่องเที่ยว การเดินทางขนส่ง และการส่งออก
- กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund: IMF) รายงานว่า เศรษฐกิจโลกหดหนักสุดนับตั้งแต่ The Great Depression และคาดว่า ปี 63 จะหดตัว 4.9% YoY ขณะที่ องค์การการค้าโลก (World Trade Organization: WTO) ประเมินว่า ปริมาณการค้าโลก จะหดตัวสูงถึง 31.9% YoY หากสถานการณ์ยืดเยื้อจะทำให้ธุรกิจและครัวเรือนขาดสภาพคล่องรุนแรงถึงขั้นผิดนัดชำระหนี้ในวงกว้าง และเสี่ยงต่อวิกฤตการเงินในอนาคต

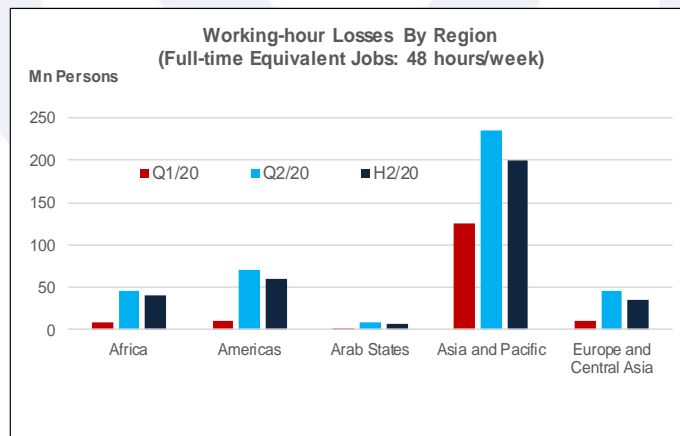

- ภาครัฐเป็นกลไกเดียวที่ขับเคลื่อนเศรษฐกิจ รัฐบาลทั่วโลกรับมือ COVID-19 ด้วยการอัดฉีดเงินเข้าสู่ระบบ ผ่านมาตรการต่าง ๆ เช่น สหรัฐฯ อนุมัติงบประมาณกระตุ้นเศรษฐกิจ วงเงิน 483 Bn USD (ณ วันที่ 23 เม.ย. 63) ญี่ปุ่น วงเงิน 117.1 Tr JPY หรือ 1.1 Tr USD (ณ วันที่ 27 พ.ค. 63) สหภาพยุโรป วงเงิน 750 Bn EUR หรือ 858 Bn USD (ณ วันที่ 7 พ.ค. 63) และไทย 1.0 Tr THB หรือ 31.2 Bn USD (ณ วันที่ 7 เม.ย. 63) เป็นต้น ทั้งนี้ IMF คาดว่า รัฐบาลทั่วโลกอาจจะใช้งบสูงกว่า 9 Tr USD

ประเด็นปัญหาสำคัญของไทย

- การว่างงาน เป็นปัญหาเร่งด่วนที่ต้องแก้ไข ทั้งนี้ สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย คาดว่า จะมีแรงงานตกงานสูงถึง 8 ล้านคน และ International Labour Organization คาดว่า จะมีคนตกงานทั่วโลกจากผลของ COVID-19 ในครึ่งหลังปี 63 ประมาณ 340 ล้านคน

- การระบาดของ COVID-19 ระลอกที่ 2 หากเกิดขึ้นและระบาดรุนแรง ไทยอาจรับมือได้ยากและหนักกว่าครั้งแรก เนื่องจากข้อจำกัดทางการเงินการคลัง ดังนั้น การบริหารจัดการและการป้องกันที่ดีและมีประสิทธิภาพจึงมีความจำเป็นมาก เพื่อลดความเสี่ยงจากการแพร่ระบาดให้ต่ำที่สุด โดยเฉพาะในกรณีที่เปิดรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ และการลักลอบเข้ามาทำงานของแรงงานตามแนวชายแดน

- **ความล่าช้าในการเบิกจ่าย** เป็นมูลเหตุหนึ่งที่ทำให้เศรษฐกิจฟื้นตัวช้ากว่าที่ควรจะเป็น โดยโครงการฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคม มีกรอบวงเงิน 400 Bn THB วงอนุมัติแล้ว 43.08 Bn THB เบิกจ่ายแล้ว 131 Mn THB คิดเป็น 1.0% ของวงเงินอนุมัติแล้ว (ณ วันที่ 8 ก.ย. 63)
- **หนี้สาธารณะต่อ GDP อาจสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว** จากการชี้แจงของกระทรวงการคลังเมื่อวันที่ 21 ส.ค. 63 พบว่า การจัดเก็บรายได้ของรัฐต่ำกว่ารายจ่าย จึงขออนุมัติกู้เงินเพิ่มเติมเพิ่มวงเงิน 214 Bn THB ทำให้หนี้สาธารณะต่อ GDP ณ สิ้น FY63 อยู่ที่ 51.4% อย่างไรก็ตาม หากมีการกู้ใหม่สูง หรือกู้เพิ่มจากเงินกู้ของงบประมาณตาม พ.ร.ก. กู้เงิน 1 Tr THB อาจทำให้หนี้สาธารณะต่อ GDP เกินกรอบความยั่งยืนที่ 60% เนื่องจากเศรษฐกิจไม่ฟื้นตัว และรายได้ลดลงมากไม่เพียงพอกับงบรายจ่าย

COVID-19: ตัวเร่งสู่ภาวะปกติใหม่ (New Normal)

ปรากฏการณ์ภาวะปกติใหม่ ซึ่งไม่ใช่การเปลี่ยนแปลงชั่วคราว จะมีผลต่อเศรษฐกิจในระยะต่อไป มีดังนี้

1) เศรษฐกิจเติบโตต่ำและมีความไม่แน่นอนสูง

- การฟื้นตัวทางเศรษฐกิจขึ้นอยู่กับวัคซีน ซึ่งปัจจุบันอยู่ในขั้นของการทดสอบ และยังไม่มีความชัดเจนว่าจะสามารถนำวัคซีนมาใช้อย่างเป็นทางการได้เมื่อใด
- ประเทศส่วนใหญ่รวมถึงไทย จะมีภาระหนี้ค่อนข้างสูง จากการรับมือปัญหา COVID-19 ด้วยการสร้างหนี้เพิ่มขึ้นมาก นอกจากนี้หากปัญหา COVID-19 ยังไม่ยุติ หนี้เสียของภาคการเงินอาจสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ โดยในกรณีของไทย อาจส่งผลในช่วงไตรมาสที่ 4 ของปี 63 หากไม่มีการยืดมาตรการพักชำระหนี้ออกไป ซึ่งจะสิ้นสุดในเดือน ต.ค. 63

2) ผลตอบแทนการลงทุนต่ำ หาก COVID-19 ยังคงเป็นปัญหารุนแรง ธนาคารกลางของประเทศต่าง ๆ เช่น สหรัฐฯ ญี่ปุ่น ยุโรป และอังกฤษ เป็นต้น จะยังคงดำเนินนโยบายผ่อนคลายนโยบายการเงิน

- **เร่งใช้มาตรการผ่อนคลายนโยบายการเงิน (Quantitative Easing: QE)** เพื่อช่วยกระตุ้นการใช้จ่ายให้สอยในระบบเศรษฐกิจ เช่น การซื้อตราสารทางการเงินระยะกลางและยาว (เช่น พันธบัตรรัฐบาล ตราสารหนี้เอกชน เป็นต้น) และการอัดฉีดเงินเข้าระบบการเงินจะส่งผลให้ราคาสินทรัพย์อื่นปรับตัวสูงขึ้น เป็นต้น

การใช้ QE ของธนาคารกลาง

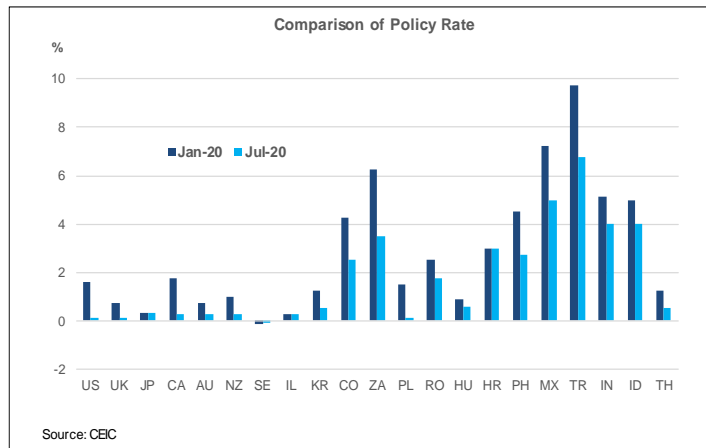
ประเทศ	ประกาศใช้ QE	ขนาด
โคเรเอเชีย	13 มี.ค. 63	ไม่ระบุจำนวน
สหรัฐฯ	16 มี.ค. 63	700 Bn USD
	23 มี.ค. 63	ไม่จำกัดวงเงิน
สวีเดน	16 มี.ค. 63	300 Bn SEK
โปแลนด์	17 มี.ค. 63	ไม่ระบุจำนวน
	08 เม.ย. 63	ไม่ระบุจำนวน

ประเทศ	ประกาศใช้ QE	ขนาด
ยุโรป	18 มี.ค. 63	750 Bn EUR
อังกฤษ	19 มี.ค. 63	200 Bn GBP
ออสเตรเลีย	19 มี.ค. 63	ไม่จำกัดวงเงิน
โรมาเนีย	20 มี.ค. 63	ไม่ระบุจำนวน
อินเดีย	20 มี.ค. 63	400 Bn INR
นิวซีแลนด์	23 มี.ค. 63	30 Bn NZD
อิสราเอล	23 มี.ค. 63	50 Bn ILS
โคลัมเบีย	24 มี.ค. 63	12 Tr COP
ฮังการี	24 มี.ค. 63 28 เม.ย. 63	ซื้อ Mortgage Bonds จากรัฐบาล 1 Tr HUF และ จาก Mortgage Bonds 300 Bn HUF
ฟิลิปปินส์	24 มี.ค. 63	300 PHP
เกาหลีใต้	25 มี.ค. 63	ไม่จำกัดวงเงิน repos 3 เดือน
แอฟริกาใต้	25 มี.ค. 63	ไม่ระบุจำนวน
แคนาดา	27 มี.ค. 63	3.5 Bn CAD/สัปดาห์
ตุรกี	31 มี.ค. 63	ไม่ระบุจำนวน
อินโดนีเซีย	01 เม.ย. 63	ไม่ระบุจำนวน
เม็กซิโก	21 เม.ย. 63	100 MXN
ญี่ปุ่น	26 เม.ย. 63	ไม่จำกัดวงเงิน, 20 Tr JPY ในกลุ่ม Corporates

ที่มา: National Bureau of Economic Research, June 2020

- **ปรับลดอัตราดอกเบี้ยนโยบายระยะสั้น** ให้ต่ำลงจากที่อยู่ในระดับต่ำอยู่แล้ว เพื่อลดต้นทุนการออกตราสารทางการเงินระยะกลางและยาวของรัฐบาล ธุรกิจ และสถาบันการเงิน ให้เอื้อต่อการระดมทุนในตลาดทุน และช่วยให้ธนาคารปล่อยกู้ในอัตราดอกเบี้ยต่ำ

- 3) **ผู้บริโภคนิยมซื้อสินค้า/บริการ ทำธุรกรรมทางการเงิน และกิจกรรมต่างๆ ผ่าน Online** จนกลายเป็นเรื่องปกติ และตอบโจทย์ในด้านความสะดวก รวดเร็ว ประหยัดเวลา ราคาสมเหตุสมผล และหลากหลาย โดยเฉพาะการซื้อสินค้า ซึ่งตลาด Online เป็นเสมือนตลาดเสรี ทำให้เข้าถึงกลุ่มลูกค้าและผู้ค้าได้ง่ายอย่างไม่เคยมีมาก่อน อีกทั้ง มีแบรนด์ที่เป็นทางเลือกเกิดขึ้นมากมาย ทั้งจากแบรนด์ท้องถิ่น และต่างประเทศ ที่สามารถพัฒนาตัวเองให้เข้าถึงเทคโนโลยีได้ดีและกว้างขวาง ส่วนใหญ่มีขนาดเล็ก และคล่องตัว รวมถึงพฤติกรรมผู้บริโภค (Life Style) จะถูกกระตุ้นด้วยกระแสได้ง่าย
- 4) **ธุรกิจปรับใช้ Digital Transformation บนฐานข้อมูลอย่างกว้าง** ได้กลายเป็นสิ่งที่จำเป็น ทั้งในกระบวนการทำงานในธุรกิจ และการให้บริการลูกค้า เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาการแพร่ระบาดของ COVID-19 และ Digital Disruption ทำให้ธุรกิจขนาดกลาง และเล็ก จำเป็นต้องมีการพัฒนาแบรนด์และคุณภาพสินค้า ให้สอดคล้องกับพฤติกรรมของผู้บริโภคและสังคมที่เปลี่ยนแปลง และความอยู่รอดในตลาด
- 5) **ห่วงโซ่การผลิตสั้นลง** เกิดการย้ายฐานการผลิตให้ใกล้กับตลาด หรือแหล่งวัตถุดิบ (Regionalization) มากขึ้น เพื่อลดความเสี่ยงในการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศทั้งในขั้นตอนการผลิตและการขายในอนาคต จากเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิด เช่น บริษัทได้หัวหน้ากว่า 500 บริษัท และบริษัทญี่ปุ่นเกือบ 1,000 บริษัท มีแผนย้ายฐานการผลิตออกจากจีนไปอินเดีย และอาเซียน เป็นต้น หลังเกิดการแพร่ระบาด COVID-19 โดยให้คงเฉพาะโรงงานที่ผลิตป้อนตลาดจีน นอกจากนี้ มีการปกป้องและพึ่งพาอุตสาหกรรมของตนเองมากขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการภายในประเทศเป็นหลัก

อ้างอิง

- Tracking the \$9 Trillion Global Fiscal Support to Fight Covid-19, Bryn Battersby W.Raphael Lam and Elif True, International Monetary Fund (IMF), 20 May 2020.
- Global Economic Prospects, World Bank, June 2020.
- An Event Study of COVID-19 Central Bank Quantitative Easing in Advanced and Emerging Economies, Jonathan S. Hartley and Alessandro Rebucci, National Bureau of Economic Research, June 2020.
- Respond, Recover, Thrive: An Evolving Perspective on the Economic Impacts of COVID-19, Deloitte Thailand, August 2020.
- ILO Monitor: COVID-19 and the world of work. Fifth edition Undated estimates and analysis, International Labor Organization (ILO), 30 June 2020.
- อนาคตของกระแสโลกาภิวัตน์: ความท้าทายจากไวรัสโควิด-19, นางสาวนันทร มหาพรประจักษ์, ธนาคารแห่งประเทศไทย.